

3

Vragenuur

Vragenuur

Vragen Beckerman

Vragen van het lid Beckerman aan de staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport over **het bericht "Asbest in speelzand voor kinderen: 'Dit is echt heel ernstig'"**.

De voorzitter:

Ik geef het woord aan mevrouw Beckerman voor haar vragen namens de fractie van de Socialistische Partij aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Ik heet de staatssecretaris van harte welkom. Het woord is aan mevrouw Beckerman.

Mevrouw Beckerman (SP):

Goedemiddag. Er is asbest aangetroffen in speelzand voor kinderen. Het Algemeen Dagblad liet twaalf producten met speelzand onderzoeken in een laboratorium. In zes daarvan zat asbest. Veel kinderen spelen of hebben gespeeld met dit zand, thuis of op een kinderdagverblijf, op de opvang of op school. Decennia nadat je vezels hebt ingeademd, kun je longkanker of asbestkanker krijgen. Hoe groot het risico is voor kinderen die met het zand hebben gespeeld, is vooralsnog moeilijk te zeggen, maar de onderzoekers zijn zeer geschrokken. Heel veel ouders, medewerkers en leraren maken zich nu grote, grote zorgen, en terecht. Asbest in kinderspeelgoed is verontrustend.

In andere landen is de vondst van asbest in speelzand heel voortvarend opgepakt. In Australië moesten scholen dicht, zodat het asbest kon worden verwijderd. België hoorde via het nieuws in Nederland over de vondst van asbest. Daar is inmiddels een crisiscel gevormd met vier ministers. Er is ook direct een verkoopverbod ingesteld, het zand wordt weggehaald uit klaslokalen, ouders krijgen duidelijke instructies over wat ze moeten doen met het zand dat ze thuis hebben, en er is een zwarte lijst. Zojuist werd ook duidelijk dat fabrikanten van het zand de aanwezigheid van asbest hebben bevestigd. Het is dus vervuild. In Nederland hebben wij tot nu toe eigenlijk niks gezien, behalve vooral een staatssecretaris die onderzoeken wil afwachten. Neemt u het zekere voor het onzekere, vragen we haar. Wat gaat u nu doen?

De voorzitter:

Het woord is aan de staatssecretaris. Ik verzoek de leden via de voorzitter te spreken.

Mevrouw Beckerman (SP):

Excuus.

Staatssecretaris Tielen:

Dank u wel, voorzitter. Speelgoed moet veilig zijn. Al onze producten moeten veilig zijn, maar speelgoed al helemaal. Kleine kinderen zitten er namelijk inderdaad aan en eten het soms op, of nemen het in ieder geval in hun mond. Speelgoed kent dus de hoogste veiligheidswaarborgen,

ook in de wet. Volgens de wet is asbest verboden in speelgoed.

Ik snap heel goed wat mevrouw Beckerman vraagt, aangezien we hebben gezien dat er in Australië, en ook in België, inderdaad actie is ondernomen. In België gebeurt er overigens eigenlijk hetzelfde als in Nederland; in België praten ze er alleen meer over. Zodra er vanuit Australië signalen waren, is de NVWA begonnen met het voorbereiden van een onderzoek om aan de ene kant analyses te doen en aan de andere kant in te schatten hoe groot de risico's daadwerkelijk zijn. Mevrouw Beckerman verwees daar al naar.

Na het artikel van vorige week, van journalisten van het Algemeen Dagblad, is er ook direct contact opgenomen met de brancheorganisatie om afspraken te maken met de bedrijven, handelaren en speelgoedimporteurs die te maken hebben met dit soort producten. Met die afspraken werden zij nog maar eens gewezen op hun verantwoordelijkheid dat hun producten de wet moeten volgen, en dat ze dus geen asbest mogen bevatten. Ik heb overigens nog een stap overgeslagen. Via het Europees meldsysteem is in december al direct gekeken of de in Australië verkochte producten ook in Europa en in Nederland op de markt waren, en zo ja, wat daar dan mee moest gebeuren. Daaruit bleek dat overigens niet. Vandaar dat de NVWA toen begonnen is om een onderzoek op te zetten, daarbij vorige week door het AD tot snelheid gemaand.

Mevrouw Beckerman (SP):

Poeh, voorzitter. Dit is wel heel mager. In België ondernemen ze actie, maar ik zie hier een staatssecretaris die wil doen alsof we dingen doen maar die vooral wil afwachten. De zorgen bij ouders en medewerkers zijn echt heel groot. Juist doordat België de druk heeft opgevoerd, erkennen fabrikanten nu dat hun product vervuild is. Ik wil de staatssecretaris dan maar gewoon heel concrete suggesties doen voor maatregelen die ze zou kunnen nemen. Als ze wil, kan ze slechts met ja of nee antwoorden. Eén. Bent u bereid om het voorzorgsbeginsel toe te passen met een onmiddellijke verkoopstop en terugroepactie?

Staatssecretaris Tielen:

De NVWA heeft vorige week met de brancheorganisatie en alle aangesloten speelgoedimporteurs afgesproken dat zij geen producten verkopen die niet aan de wet voldoen. Zoals mevrouw Beckerman inmiddels heeft kunnen constateren, zijn op een aantal onlineverkoopplatforms alsook in speelgoedwinkels de producten niet meer te koop.

Mevrouw Beckerman (SP):

Dat is dus gebeurd omdat platforms zelf verantwoordelijkheid nemen, en niet omdat dit hun wordt opgedragen, terwijl we veel meer het zekere voor het onzekere nemen als het kabinet die opdracht geeft.

Voorzitter. Dan ons tweede voorstel. Bent u bereid te borgen dat dit zand uit klaslokalen en kinderopvangen verdwijnt, dus niet alleen wanneer scholen of opvangen zelf het initiatief nemen, maar ook gewoon door centraal te zorgen dat dit verdwijnt, zoals België ook doet?

Staatssecretaris Tielen:

Volgens mij is uiteindelijk het belangrijkste dat kinderen niet in aanraking kunnen komen met potentieel gevaarlijk speelzand. Volgens mij is het daarvoor belangrijk dat de juiste partijen en de juiste erbij betrokken organisaties de acties nemen die daarbij horen. Zoals ik al zei, heeft de NVWA vorige week met de brancheorganisatie, en via hen met alle speelgoedimporteurs, afspraken gemaakt over de verkoop en import van de producten. Aan kinderopvangbedrijven, scholen en vooral ook ouders is al de oproep gedaan om het zekere voor het onzekere te nemen, en als zij zeker willen zijn gewoon af te zien van speelzand.

Mevrouw Beckerman (SP):

"Als zij het zekere willen nemen?" Daarvoor zou het kabinet zich toch ook verantwoordelijk moeten voelen? Dan doe ik maar mijn derde suggestie: bent u bereid om net als België een nationale crisisstructuur in te richten, zodat wij al deze acties beter kunnen coördineren?

Staatssecretaris Tielen:

Dat is al aan de hand. Dat is wat ik net al zei in mijn eerste antwoord op de vragen van mevrouw Beckerman. In Nederland en België lopen ongeveer dezelfde acties. Alleen, ik praat er minder hard over, omdat ik vind dat we niet paniek moeten zaaien maar gewoon actie moeten ondernemen. Ik weet niet hoe vaak, maar ik heb veel contact met de NVWA. Die zit hier bovenop. De NVWA is ervoor verantwoordelijk om de wetten over productveiligheid en zeker ook over speelgoedveiligheid te handhaven, daar toezicht op te houden en waar nodig de acties te nemen die nodig zijn.

Mevrouw Beckerman (SP):

Juist als je paniek wil voorkomen, is het goed om daadkracht in te grijpen.

Staatssecretaris Tielen:

En dat doen we dus.

Mevrouw Beckerman (SP):

Dat zien wij gewoon niet. We zien dat België dat wel doet en dat fabrikanten daar ook duidelijk en in het openbaar op reageren. Een van de ministers in België zei: koop geen Chinese bro! Dat was heel duidelijk. Er is ook een instructie voor ouders. Wil het kabinet ook met zo'n instructie komen over hoe ouders hiermee om moeten gaan?

Staatssecretaris Tielen:

Volgens mij zijn er al handreikingen gemaakt door verschillende expertorganisaties die aan de ene kant verstand hebben van productveiligheid en aan de andere kant van kinderen en plekken waar kinderen zijn. Ik wil best bekijken of ik daar nog iets aan toe moet voegen. Maar nogmaals, volgens mij zit daadkracht in dingen doen en niet zozeer in er heel hard over praten.

Mevrouw Beckerman (SP):

Daadkracht zit in dingen doen. Wij zien een staatssecretaris die vooral naar anderen wijst, terwijl er in België een crisisteam is dat daadwerkelijk dingen doet en daardoor dus ook

dingen in beweging krijgt. We horen ook van België dat door de relaxte houding van Nederland bedrijven in België moeilijk meewerken. Is de minister bereid om samen met België in Europa te pleiten voor een invoerstop voor speelzand?

Staatssecretaris Tielen:

Ook daar geldt weer dat je er heel hard over kunt praten, maar dat je gewoon dingen moet doen. Ik ben al in contact met België om aan de ene kant te kijken wat er in de Europese systemen mist waardoor we niet al na de signalen van Australië hebben kunnen zien wat er precies op ons afkomt. Daarnaast ben ik zeker bereid om samen met België op te trekken. Nogmaals, dat heb ik al met België besproken. Het gaat om samen optrekken om te zorgen dat producten waar onze kinderen mee spelen, speelgoed — daar gaat het hier om — voldoen aan de veiligheidsnormen die we met elkaar hebben afgesproken om de gezondheidsrisico's te verlagen.

De voorzitter:

Afrondend, mevrouw Beckerman.

Mevrouw Beckerman (SP):

Dit is dan mijn laatste concrete actie. Ik zie dat de staatssecretaris heel laconiek is.

Staatssecretaris Tielen:

Nee, helemaal niet. Nee.

Mevrouw Beckerman (SP):

Ik zie dat ze heel laconiek is. Wanneer kan ze de Kamer precies informeren? In november is dit al aangetroffen in Australië. Daar zijn al scholen gesloten. Wij moeten echt nog wachten op onderzoeken. Wanneer kan de staatssecretaris ons informeren, inclusief over welke acties er dan wél worden ondernomen?

Staatssecretaris Tielen:

Nogmaals, de kwalificaties van mevrouw Beckerman werp ik echt verre van mij. Laat mij toezeggen dat voordat een beoogd iemand anders deze rol overneemt, ik nog een brief naar de Kamer stuur met de stand van zaken van wat wij de afgelopen weken al gedaan hebben en dat ik uw Kamer ook informeer over wat er uit het nu lopende onderzoek van de NVWA komt. Laat mij inderdaad zeggen dat ik het van groot belang vind dat we zowel ouders als andere opvangorganisaties en scholen, die veel met kinderen en met speelgoed voor kinderen te maken hebben, zo goed mogelijk informeren over hoe zij gezondheidsrisico's zo klein mogelijk kunnen houden.

De heer Bushoff (GroenLinks-PvdA):

Vooropgesteld, de gezondheid van onze kinderen is natuurlijk een heel groot goed. Precies daarom dient speelgoed gewoon veilig te zijn. Je hoeft geen paniek te zaaien, maar je moet wel het zekere voor het onzekere nemen. Mijn vraag aan de staatssecretaris is of de huidige regelgeving precies dat doet, dus het zekere voor het onzekere nemen. Of zouden we ervoor moeten zorgen,

vraag ik de staatssecretaris, dat je ten tijde van een onderzoek naar de veiligheid van dit soort producten, dit soort speelgoed voor kinderen ook de mogelijkheid hebt om te zeggen dat het in de tussentijd gewoon niet verkocht mag worden?

Staatssecretaris Tielen:

Ik wil niet in een juridisch steekspel komen, maar dat is precies waarom de NVWA vorige week met de brancheorganisatie contact heeft opgenomen om alle bij haar aangesloten speelgoedhandelaren en speelgoedimporteurs te wijzen op de risico's die er vanuit Australië en het AD-onderzoek zijn opgegeven, wat betekent dat producten niet aan de wet voldoen en dat de bedrijven daar actie op moeten ondernemen en dus de verkoop moeten stoppen zolang ze niet kunnen bewijzen dat hun producten veilig zijn. Dat is gebeurd.

Mevrouw Zwinkels (CDA):

Ook wij maken ons zorgen over de berichtgeving ten aanzien van het speelzand. Duidelijk moet zijn dat de gezondheid van kinderen vooropstaat. Het kan echt niet zo zijn dat we dit op deze manier toelaten op de Nederlandse markt. Ik hoop wel echt dat er nog extra inspanningen worden gedaan vanuit het kabinet om ervoor te zorgen dat we deze producten op korte termijn uit de schappen gaan halen. Ik wil bij dezen ook de vraag aan de staatssecretaris stellen wat zij gaat doen richting de NVWA om hen nog meer in staat te stellen de handhaving op te pakken. Ik weet dat de NVWA wat onderzoek heeft verricht in de afgelopen tijd, maar op dit moment zien we dit product gewoon op de Nederlandse markt. Dat is onacceptabel.

Staatssecretaris Tielen:

Ik heb heel veel contact met de NVWA, precies hierover, om ervoor te zorgen dat zij zo goed mogelijk maar ook zo snel mogelijk kunnen komen met daadwerkelijke resultaten. Dat zijn aan de ene kant analyses van de producten; daar hebben we al een en ander over in het nieuws kunnen lezen naar aanleiding van het onderzoek van AD-journalisten. Daarnaast gaat het om het kunnen inschatten van de risico's, dus om wat het betekent. Asbest is een gevaarlijke stof. Tegelijkertijd is het ook een stof die overal wel een beetje voorkomt. We hebben normen over asbest: dat mag gewoon niet in speelgoed zitten. Tegelijkertijd moeten we ook weten wat het betekent qua gezondheidsrisico's, hoe die eruitzien en wat we ermee moeten doen. Daarvoor is de NVWA nu dingen op een rijtje aan het zetten. Ik heb daarover heel erg veel contact met hen. Dat loopt heel snel door. Nogmaals, voordat ik het stokje overdraag, zorg ik dat uw Kamer daarover goed wordt geïnformeerd.

Mevrouw Wendel (VVD):

Ik begrijp dat de staatssecretaris zegt dat de NVWA de kwaliteit controleert. Ik vind het echt belangrijk dat dat snel gebeurt, want het gaat om de gezondheid van onze kinderen. Ik vind de nieuwsberichten echt zorgwekkend. Ik wil de staatssecretaris dus vragen wat ze concreet gaat doen om ervoor te zorgen dat dit met de aller-, aller-, allerhoogste prioriteit wordt opgepakt zodat het bovenaan de stapel ligt, er dag en nacht gewerkt wordt om zo snel mogelijk duidelijkheid te geven en het speelgoed voor onze kinderen echt veilig is.

Staatssecretaris Tielen:

Dat gebeurt. De NVWA heeft daar een rol in, maar ook de bedrijven zelf. Dat is waarom de NVWA al bij de eerste signalen vorige week, of eigenlijk al naar aanleiding van de situatie in Australië, contact heeft opgenomen met de bedrijven. We hebben een hele duidelijke wet. Bedrijven moeten zelf bewijzen dat hun producten veilig zijn. Dat moeten ze zelf doen. Ondertussen maakt de NVWA een analyse van de producten waar het om gaat en via welke kanalen die verkocht worden. Ondertussen worden bedrijven er ook, nogmaals, op gewezen dat zij geen producten mogen verkopen die niet aan de wet voldoen. Daarbij trek ik samen op met mijn Belgische collega. Er komen dagelijks duizenden containers de havens van zowel Rotterdam als Antwerpen binnen met allerlei producten uit China. Die kunnen we niet 100% controleren. We moeten dus ook proberen om te kijken of we meer toegangsgarantie kunnen krijgen. Dat is echt iets wat we op Europees niveau moeten doen. Dat heeft dus niet zozeer iets met deze zaak te maken, maar daar zijn we wel mee bezig.

Mevrouw Beckerman (SP):

Of we moeten minder Chinese troep importeren ...

Staatssecretaris Tielen:

Of kopen.

Mevrouw Beckerman (SP):

... maar dat is eigenlijk niet de vraag die ik wilde stellen. Ik wil nog één keer terugkomen op die hele simpele maatregel: nu een verkoopstop, oftewel het toepassen van het voorzorgsprincipe. Wat is nou de reden dat de staatssecretaris die maatregel niet wil nemen? Ik hoor haar over juridische risico's en over dat bedrijven het zelf moeten inschatten, maar wat nou als we er over een paar weken achter komen dat ze echt niet aan de wet voldoen?

Staatssecretaris Tielen:

Bedrijven hebben de verantwoordelijkheid om producten te verkopen die volgens de wet veilig zijn. Dat is hun verantwoordelijkheid. Als ik niet kan bewijzen dat die producten daaraan niet voldoen, dan kan ik ze niet zomaar uit de schappen halen. Zo simpel is het. Bedrijven moeten dus zelf bewijzen dat het veilig is. Dat zijn we nu aan het doen. Heel veel bedrijven hebben op basis van de signalen die er nu liggen, al gezegd: we kunnen dat niet bewijzen, dus dan verkopen we het niet.

Mevrouw Beckerman (SP):

Dit is natuurlijk wel heel lastig, want dan gaan we door met het verkopen van producten die mogelijkwijs asbest bevatten en waar kinderen ernstig ziek van kunnen worden. Ik zal straks bij de regeling van werkzaamheden een debat aanvragen, want ik vind dat we nu en in de toekomst veel harder moeten kunnen optreden, ook met onze toezichthouder. Erkent de staatssecretaris dat de toezichthouder hierin eigenlijk een veel grotere taak zou moeten kunnen krijgen om te voorkomen dat dit soort producten überhaupt op onze markt komen, in plaats van dat we achteraf zeggen "ja, dat is hun eigen verantwoordelijkheid"?

Staatssecretaris **Tielen**:

Ik voel heel goed mee met wat mevrouw Beckerman wil en wenst. Ik had het net al over al die containers met spullen die er dagelijks binnenkomen. Tegelijkertijd doen we nu wat we kunnen met de NVWA en verwacht ik dat we zorgen dat er geen speelgoed bij kinderen komt dat volgens de normen niet veilig is. Dat houden we nu echt wel tegen.

De **voorzitter**:

Ik dank de staatssecretaris voor haar beantwoording.